

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Anunțurile nu se primesc. Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brasov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena R. Nass, Haasenstein & Vogler (Otho Nass), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dakst, A. Oppelk, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Domb; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie săptămânală pe o colônă 8 or. și 10 or. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifar și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o serie 10 or. v. a. séu 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

NUMERŪ DE DUMINECĂ 35

„Gazeta” este în fă-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brasov:
a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu exemplar 5 or. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 191.—Anul LV.

Brasov, Sâmbătă-Duminecă, 30 August (11 Septemvre)

1892.

Apucături zadarnice.

Brasov, 28 August v.

Trași la răspundere înaintea tribunalului opiniunii publice europene, pentru nelegiuirile, ce le-au săvârșit și le săvârșesc față cu noi Românii și cu celelalte naționalități, contrarii noștri ungueri se prefacă a fi foarte surprinși, ba se arată chiar a fi adencu vătămăți.

De ar fi sinceri și cu inimă curată, și-ar recunoșce greșele lor și ar căuta să și-le îndrepteze. Dér scopul ce-l urmăresc ni-i face dușmani de mörte și așa nu numai, că nu vor să și recunoșcă greșelele, ci stăruesc împotriva să se desvinovățescă prin aceea, că ne acuză acuma ei pe noi, că n'am fi cetățeni leali și n'am avé gânduri bune față cu ei și cu statul ungar.

De când e lumea, acela, care n'are dreptate și care se scie vinovat, fără a avé bunăvoința de a se îndrepta, a căutat să arunce totă vina asupra victimei sale.

Așa fac și contrarii noștri cu noi. Ei nu și dau silița a cerceta, decât nu cumva faptele lor sunt isvorul rului, ci după ce nu pot să tăgăduescă, că rül, adecă marea nemulțămire a Românilor și a celorlalte popore nemaghiare nu este numai închipuit, ci există în adevăr, ei caută isvorul lui între noi și în purtarea politică a noastră, a celor ce ne plângem din cauza asuprirei.

Și fiindcă contrarii noștri nu vor nici de cum să se lapede de tendințele și scopurile lor de maghiarisare, ei încungură cu orî ce chip de a recunoșce, că au de a face cu poporul român însuși, și se silesc a afla în sinul lui tot felul de deosebiri, ca să pötă ajunge la rezultatul, că nu poporul este, care nu se pöte împăca cu starea lucrurilor, ci

numai o sémă de conducători ai lui, rățaciți și inversunați în contra a tot ce e ungueresc.

Astfelu foile ungueresci, cari stau în serviciul guvernului, se încercă a infățisa cestiunea română ca una ce în adevăr nici nu există și care, întru cât s'ar exprima în momentele de față în nemulțămirea poporului, s'ar pötă prea ușor deslega printr'o administrațiune dréptă și prin aceea, că s'ar executa legile în mod leal.

Cu alte cuvinte, să rămână tóte cum sunt și poporul să se mulțumescă cu făgădueli, că de aici încolo se va ține sémă mai mult de dreptatea legilor ungueresci.

Aici ne aducem aminte de cuvintele, ce se dice, că le a exprimat un ministru român, cătră un diarist ungar: Ce să se întempe înse, decât legile ungueresci măsură cu altă măsură Românilor, decât Ungurului?

Un diar semi-oficios, „Correspondance hongroise”, din care reproducem mai jos un articol privitor la cestiunea română, dice, că țeranul român, „care e foarte blând, dér lipsit de cultură”, nu cere decât o îmbunătățire a sörtei sale ca agricultor, respectarea legii de naționalități, care îi dă dreptul să și întrebunțeze limba sa, cere ca luncionarii comitatelor să nu aibă două greutăți și două măsuri și ca Românilor să capete dreptate ca și Ungurului.

Dér se va pötă ca Românilor să se bucure de aceeași dreptate ca și Ungurului, când legile înseși și chiar când memorata lege de naționalitate, îl scurtază în drepturile sale față cu Ungurului?

Étä de ce aceea lege de naționalitate a rămas până adî neexecutată, numai pe hârtia; étä de ce

Românilor inteligenți, conducători ai poporului, nu pötă înțelege nici de cum, cum s'ar pötă împăca dorințele clasei țeranilor noștri agricultorilor prin făgădueli deșerte, că aceea lege va fi leală executată și că administrațiunea va fi mai dréptă.

Numita fóiă se află dér pe o cărare foarte rățacită, când crede, că interesele poporului român s'ar pötă împăca pe acéstă cale, fără de a se mai ține sémă de părerile și pretensiunile conducătorilor lui.

Nu mai trebuie să spunem, că deosebirea, ce o face „Coresp. Hongr.” între Românii, cari repesintă clasa inteligentă, este trasă de pör și fără de nici un temeu; ba când se vorbește de o „clasă aristocratică română” la noi, devine și ridiculă.

Pentru noi este prețioasă numai mărturisirea diarului memorat, că guvernul ungueresc nu pöte întreprinde nimic pentru mulcomirea Românilor, nici cel puțin în ceea ce privește leala executare a legilor existente, din cauza șovinismului maghiar, de care este stăpănit.

Aceste tóte le-am știut și le șcim.

Trebuie să scie înse și contrarii noștri, că tóte svêcolirile lor, ce au de scop a desbina pe Românii inteligenți de poporul țeran, sunt și vor rămâne zadarnice. Nu este pötă nici un popor astăzi în totă monarchia noastră, unde raporturile între clasa inteligentă și poporul român să fiă atât de strinse, imediate și sincere, ca la poporul român.

Imprejurarea acéstă nu pöte decât să ne insufle speranță și credință în viitor.

În același timp înse suntem datorii a veghia, ca uneltirile dușmane să nu ne spargă rândurile,

căci numai prin strinsa unire între noi vom pötă zădărnici aceste uneltiri, făcend să triumfe cauza noastră dréptă.

CRONICA POLITICĂ

— 28 Aug. (9 Sep.)

Sunt deja trecute mai multe luni de zile, de când foile ungueresci se oaupă dîlnici cu cestiunea română. Unele mai voiniciose și mai fanatice, altele mai puțin obraznice, dér mai cu multă violesug tracteză cauza Românilor din Transilvania și Ungaria, și în tractarea lor veți absoluta necunoscință de cauză, veți întunerecul prin care orbescă ele fără deosebire, dér veți mai ales gradul suprem de nelealitate, lipsa desăvârșită de bună credință, de cinste și omenie. Dintre multele cestiuni, cari au fost la ordinea zilei în presa maghiară, cestiunea cu *Replica* junimei noastre universitare le a atins rău pe foile ungueresci. Felu și felu de minciuni au soornit ele despre acéstă *Replica*, pre cum că ar fi scos o Liga din București, că s'a tipărit pe ruble rusesci și alte bazaco-nii ridicole. Tot din incidentul acesta sorie și „Budapesti Hirlap” dela 2 Septemvre un articol de fond, pe care, pentru unele mărturisiri prețioase ce cuprinde, afiam de lipsă a lă schița. După ce spune, că poporele nu voesc răboiul, nu și voesc peirea și mörtea prin arme, nici pustiirile, nici schingiurea omenilor, fóiă unguerescă dice, că totuși Ungurii nu sunt așa de lași să se dea în lături dinaintea acelora, când cu ei este dreptatea, cu ei și cu Ungaria din care face parte și Ardélul. De asemenea dreptul Ungariei lor este și constituțiunea maghiară, pe care ei o pădesc, constituțiunea pe care, decât Nemții nu le-au luat'o, atunci nu vor lăsa să le o ia nici Românii. Dice apoi numita fóiă, că Românii încă mănăncă aceeași pâne ca Ungurii, că ei nu sunt nici iobag nici solavi (numai iloți politici — Red.) Ca

„FOILETONULŪ GAZ. TRANS.”

Prisonierii în Caucas.

Narațiune de Xavier de Maistre.

(Fine.)

În acéstă regiune, îndată ce părăsesc munții, nu mai dai de păduri; pământul este gol, și înzadar vei căuta vre-un arbore, afară de aceia, de pe la țermii riurilor mari, dér și aici arborii sunt foarte rari, ceea-ce, în raport cu fertilitatea pământului e lucru foarte ciudat. Călătorii noștri urmară un timp ôrecare cursul riului Sonja, pe care trebuiau să și trecă, pentru ca să ajungă la Mosdok. Ei căutară un loc, unde apa să nu fiă așa de repede, când deodată vădură venind spre ei un om călare. Têrêmul peste tot locul deschis nu le oferea nici arbori, nici tufe, pentru ca să se ascundă după ele. Ei se pitulară la țermul riului Sonja, apröpe de marginea apei. Călărețul venia în depărtare de câteva sute de pași. Intențiunea lor era ca să se țină în liniște, decât nu vor fi atacați. Ivan își scöse pumalul și-i dete maiorului pisto-

lele. Când înse văd, că călărețul e numai un copil de 12—13 ani, se re-peși Ivan deodată asupra lui, lă apucă de guler și-l trânti pe ierbă. Copilul voi să se împotrivescă, dér când văd, că maiorul se apropiă cu pistolele în mână, încep să fugă, cât îl țineau picioarele. Calul era fără șea și avea numai un căpestru tras prin gură. Amândoi fugarii se serviră la moment de prada lor, pentru ca să trecă riul dincolo.

Acéstă întâmplare a fost norocoasă pentru ei, căci ei recunoscă îndată, că li ar fi fost peste putință, să trecă pe jos riul. Calul lor, deși însărcinat cu doi omeni, p'aci era să și smulsă de curențul apei. Dér ei ajunseră într'aceea norocoși la țermul celalalt, care înse era prea pieșit, încât să pötă trage calul la mal. Ei descălicară pentru ca să și ușureze, și când Ivan îl trase din tóte puterile sale spre mal, se desfăcă căpestrul, care rămase în mâinile lui Ivan. Bietul animal, răpit de curenț, se înecă.

Deși fără cal, totuși erau liniștiți din cauza vre unei urmării, de aceea luară direcțiunea pe o colină stăncosă,

pe care o zăriră în depărtare, pentru ca să se ascundă acolo și să se odihnescă până la nopte. Ei credeau, că locuințele pacnicilor Ciencenzi nu mai puteau fi departe; dér era nesigur, a te încrede în acești omeni, a cărcri trădare îi putea perde. Dér era greu să trecă fără nici un ajutor riul Terek, fiindcă maiorul era foarte slab. Măncarea li se gătase și așa ei, neindrăsnind de a și împărtași unul altuia temerile lor, petrecură totă ziua într'o adencă tăcere. Cătră s'era văd maiorul, cum servitorul își bătă mâna pe frunte și scöse un oftăt adencu. Uimit de desperarea acéstă fără de veste, despre care nici urmă nu arătase până acum servitorul, lă întrebă Kascambo despre cauza aceleia.

— Stăpâne — răspuse Ivan — am făcut o mare greșală. Am uitat, să iau frumoșă carabină, care era în camera micului Mamet. Ce vrî? Acéstă nu mi-a plesnit prin minte; D-ta ai oftăt atât de mult și ai făcut atăta larmă, încât am uitat'o cu totul. D-ta riđi? Acéstă a fost cea mai frumoșă carabină din întreg satul. Ași fi dărui't'o celui dintîu om, spre a-l văștiga pentru interesele noastre; căci nu

sciu, cum să terminăm drumul, în starea în care ne aflăm.

Timpul, care până acum îi favorisase, se schimbă deodată. Vântul rece rusesc suflă cu furie și le arunca grindina în față. Când veni nopte, porniră la drum, nesociind, ôre se între în vre-un sat, sau să și înoujure. Dér în urma unei nenorociri ce li se întâmplase cătră sfîrșitul nopții, le fu peste putință să și continue drumul. Adecă când trecură pe o cărare adencă, în care un rest de zăpadă acoperea pământul, se crepă ghița de sub picioarele lor și ei se confundă în apă până la genunchi. Încordările, ce le făcea Kascambo, să iasă afară, îi udară cu totul hainele. Când plecară ei, nu era frigul așa de pötunător, ca în momentul acesta; câmpul întreg era alb de grindină. După un mers de un pătrar de ôră, cădă Kascambo, cuprins de frig, de oboselă și durere și se împotrivi a merge mai departe.

— Ascultă-mă, Ivane, — dice el — Dumneșu mi-e martor, că până în momentul acesta am făcut totul ce am putut, pentru ca să trag folos din ajutorul tău. Acum înse veți bine,

la toate ocaziunile „Budapesti Hirlap“ vorbesce apoi de Liga română dîcîndu :

„Liga română lucrăză cu premeditația miserabilă și cu fanatismul de rea credință. Ea vră să facă cestiune română aici în Ungaria, apoi pe cale internațională. Sumuță cu neastîmpăr, ca apoi să atace ca un tîlhar pe ascuns. Cunoșcem această politică; ea nu e românească și e fabricată muscălescu. Liga din Bucuresci și din România întrîgă este agenta diplomației rusești (Mulți gîrgăunți sînt în capetele celor dela „Bud. Hir.“ — Red.) Irredenta română este făcută și plătită de panslavisti... Dér Ardélul nu e Plevna, și Ungaria nu e Turcia. Ce le pasă Rușilor, decă Românii mergă spre peire; las' să se certe și bată cu Maghiarii. Noi nu putem să ne dăm la o parte; nu vom a negocia aici cu concetățenii noștri Români, nici cu România, ci vom sta în tața mișcării române și ne vom măsura puterile cu ea... Indemnăm cu seriozitate pe șefii comitatelor de oătră răsărită, să dezbată cestiunea: plîngerile întemeiate și închipuite ale Românilor. Dorim, ca dieta ungerescă să răspundă la broșurile și memorandele românești, ér ministerul responsabil ungeresc să răspundă și să lucreze. Elu are pe fișpani, pe episcopi, mulțimea, puterea decă trebuie; pôte aduce lege, ori legea de naționalitate o pôte șterge, lucru, ce ar fi forte folositor din punctu de vedere al libertății politice și al unității naționale“.

Numita fôia își sfîrșește acestu articolu plin de ură și venin, dîcîndu la adresa Românilor :

„Nu vom răbda să se amestece în trebile noastre; guvernul nostru ar trebui s'o declare acăsta în dietă, ca de acolo să trimitem Cesarilor români, că ni-se sfîrșește răbdarea; că demnitatea Ungariei cere cuvenitul respectu al statelor vecine. Ungaria de-o miă de ani n'are frică de România tîneră numai de trei-deci ani“.

Decă totă lumea ungerescă gîndesce așa cum scriu trabanții apponyști dela „Budapesti Hirlap“, atunci nu de gēba a dîsu odată cineva: fudulia mîncă omenia; și: cu Ungurul sumețu să nu stai de vorbă, că nu e chipu să te înțelege cu elu!

Diarul antisemitu, organu al fracțiunii naționaliste germane Schöuerer, din Graz, „Grazer Wochenblatt“ vorbindu despre Replica studenților români, scrie între altele: „E de necredut, cătu au să sufere Românii din partea poporului „cavalerescu“ maghiaru. În trēga furiă a vecinilor noștri Mongoli, care mai acum 10 ani au năvălit asupra Sașilor nenorociți, se întoroc acum în contra Românilor, pentru că Ungurii

paru a fi recunoscuți, că pericolul de a fi romanizați e pentru ei mai mare, ca ori-care altul. Cu cea mai mare șiretenia ei și au clăditu dela 1867 unu statu în care voru să fiă singurii stăpăni, ér Germanilor, Românilor, Sêrbilor și Slovacilor voru să le avizeze robalul de slugi mute“. Vorbesce apoi despre replica, care — dice „Graz. Wochenblatt“ — arată pe Unguri cum sîntu la lucru, aruncîndu lumină, ca și unu fulgeru, asupra uneltirilor „poporului călăreșu tînicugricu“. „Ajutorele credincioase ale lor în stăruințele lor „kulturgylatiste“ sîntu fiu lui Israilu, cari nu se pôte nega, că facu cu acăsta bune ghșefturi“. Citîndu apoi unu capitulu din „Replica“, dice: „Din acăsta bucată se voru convinge cetitorii noștri, că eu drumul nostru de fieru, n'au decătu să călătorească pînă peste Jennersdorf, spre a respira aeru asiaticu“.

Dr. Vașaty, deputatu în clubul Cehilor tineri a ținutu o adunare în Moravia și adecă în orașul Prerau. Aici vorbi dînsul despre afacerile boeme. După ce spuse, că în Austria este o constituțiune numai la părere și că deputații facu numai aceea ce vrea guvernul, discută politica esternă a Austriei și combătu tripla alianță; și delegațiunea boemă actuală a recunoscutu în parlamentu tripla alianță, deorece la ultimele alegeri n'au fostu aleși adevărații reprezentanți ai poporului boemu. Vorbitorul apoi incheiă, cerîndu o organizațiune severă și provocîndu la o luptă crâncenă pentru recăștigarea dreptului publicu boemu. După aceea adunarea votă unanimu o rezoluțiune, în care se exprimă dorința, ca toți deputații poporului ceho-slovacu din toate țerile de sub corôna boemă să se unescă într'unu singuru clubu și să lupte împreună pentru independența poporului boemu. În politica internă se cere în acăsta rezoluțiune: Introducerea votului universal; depina egala îndreptățire în țerile de sub corôna boemă; scăderea dărilor. În politica esternă: O politică pacifică de stat cu considerațiune la populațiunea slavică și mai cu sēmă promovarea unei apropieri amicale la Rusia.

Despre politica viitoare a Rusiei i se scrie din Viena diarul „Sieb. D. Tageblatt“ următoarele: „De câteva zile d. Șişkin a luat, în absența d-lui Giers, afacerile ministerului de esterne și deja se și vorbesce despre o serioasă amenințare a păcei europene de oătră Rusia, care se va abate dela politica pacifică de pînă acum urmată în Orientu și va lua o atitudine mai energică în acăsta direcțiune. „Rusia va lua o parte activă în politica din

peninsula Balcanică“. Cu aceste puține cuvinte se caracterizeza în cercurile datătore de tonu situațiunea politică schimbată. De multă nu mai e secret în Viena, că d-lu Șişkin, care încă sub Giers vedea politica rusescă în Orientu, nu mai aparține politicoilor rusesci iubitori de pace. Se va da în Viena, Roma și Berlin o deosebită atențiune răsboinicului conducătoru alu politicei esterne rusești; despre acăsta pôte fi dînsul sigur. Totu în legătură cu acăsta i se telegrafieză din Berlin diarului „Politik“ următoarele: „Faima în urma căreia Șişkin va deveni urmașul lui Giers, e ținută aici de temeinică, dér deocamdată nu se așteptă aici nici o schimbare în politica rusescă cu esceptiune în Balcani, unde Șişkin se va încerca să ridice înălțimea rusescă“.

REPLICA

junimii academice române din Transilvania și Ungaria.

„Legea de naționalități“ — o parodie.

Colegii noștri maghiari dicu în „Răspunsul“ lor: „Tote învinuirile Memoriului (bucurescenu), ori și câte aru fi ele, și încă vr'o miă de învinuiri închipuite acum sēu în viitoru, fiă ele cătu de grave, toate le nimicesce unu singuru faptu și acăsta este o lege fundamentală a Ungariei: „Despre egala îndreptățire a naționalităților“.

Acăsta lege respectă interesele, dreptatea și adevărul atātu de multă încātu, pôte, nimicū nu se pôte asemēna cu ea din totu ce au produsu timpurile noastre.

După ce înșiră legea, colegii noștri esclamă: „În multe țeri există minorități ale unei naționalități, de o astfel de scutire însă ca la noi, nicări ele nu se bucură“.

Înainte de ce amu dovedi caducitatea acestor fanfaronade, trebuie să accentuăm, că în Ungaria nu e vorba de „minoritatea unei naționalități“, ci vorba e de cinoi naționalități suprematisate de a șesea.

În privința „dreptății“ acestei legi vomu cita părerea unui savantu germanu, care nu pôte fi bănuitu de nici o părțire pentru naționalități, pentru că elu însuși este mai multu pe partea Maghiarilor, decātu pe a noastră.

D-lu prof. Dr. L. Gumplowicz dela universitatea germană din Graz, scrie următoarele despre valoarea acestei multu lăudate legi:

„În introducere, legea declară „pe toți cetățenii Ungariei“ în privința politică dreptu „o națiune“; este evidentu însă, că acestu conoeptu nu eschide o „mulțime de naționalități, deorece în „același paragrafu se dice, că toți cetățenii patriei, țină-se ei de ori și ce na-

ționalitate, sîntu membri egalū îndreptățiti ai acestei națiuni.

„Este dēră prea lămuritu, că deja „acăsta alineă jertfescce logica sănătoasă „frumosei frase despre egala îndreptățire.

„Pentru-că decă există în Ungaria, „precum se dice în lege, mai multe naționalități și totuși numai „o națiune „maghiară“, e evidentu, că ele nu sîntu „egalū îndrituite, deorece naționalitățile „nemaghiare sîntu silite să se învoiescă „a contribuși și ele la formațiunea „națiunii maghiare.“

Decă „națiunea maghiară“ își pôte permite luxul a forma o „națiune“ pe socotēla „egalū îndreptățitelor naționalități“, e evidentu, că acestea din urmă nu sîntu egalū îndreptățite.

„Și în adevăr, numai decātu în „alineea a doua, acăsta „egalū îndreptățire“ primesce o clausulă ciuntitoare.

„Se spune adecă, că „egala îndreptățire“ este a se reglementa „numai“ în privința întrebunțării oficiale a deosebitelor limbi din țēră și „numai“ întru atăta, întru cătu o permite unitatea țerii, practica putința a guvernării și administrațiunii, precum și punctuala distribuire a justiției.

„Decă amu fi și dispus a crede, că „acăstu „numai“ și „întru atăta“ puțin „ciuntesce premisa „egala îndreptățire“, „cu toate acestea, din punctu de vedere „logicu, este neindeolnicu, că acăste „două clausule nimicescū noțiunea egalei „îndreptățiri.

„Decă mai considerăm apoi, cătu „suntū de elastice și de neprecisate întercălările următoare: practica putința a „guvernării și administrațiunii, punctuala „distribuire a justiției, apoi trebuie ne-greșitu să admitemu, că acăsta atātu „de clausulată egală îndreptățire, ru este „aici decātu o vorbă golă, ér pentru acăsta reală stare a lucrurilor altă numire s'ar cuveni, bunăoră: „Lege de stăpînire.“

„Acăsta neegalū îndreptățire a limbilor, ce se vorbescū în Ungaria, consistă în faptulū, că limba maghiară este „proclamată „limbă de statū.“ — Nu noi le spunem acăstea, unu profesor de dreptul publicu din Austria le spune. Êta la ce se reducū frasele sforăitoare ale colegilor noștri maghiari.

Totu unu asemenea neadevăr este și afirmația, că în nici o țēră nu există asemenea lege liberală pentru naționalități.

În Austria, în Belgia, în Helveția, ba chiar și în Canada și în India, naționalitățile sîntu incomparabilu mai puternicū scutite și îndreptățite, ca noi în Ungaria.

Vedîndu egoismul panmaghiaru, care domină acăsta lege, ori și cine ar crede, că decă li-s'a datu naționalități-

că ajutorul tēu nu mă mai pôte mîntui; sôrtea mea s'a hotărîtu. Du-te așadar la liniă, întoroc-te înapoi la regimentul nostru, scumpul meu Ivanu, îți poruncescū. Spune vechilor mei amici și mai marilor mei, că m'ai lăsatū aici pradă corbilorū, și că le dorcescū o sôrte mai bună. Mai înainte însă de a merge, adu-ți aminte de jurămîntulū, ce l'ai depusū la cadavrulū lui Ibrahimu. Tu ai juratū, că Ciecienzii nu mă voru avē viu: ține-ți cuvîntulū!

Dîcîndu acăste, maiorul se întinse pe pămîntu și se acoperi cu mantaua sa.

— Mai este încă unu mijlocu de scăpare: — răspuse Ivanu — adecă de a căuta locuința vre-unui Ciecienzu și de a-lu căștiga prin făgădueli. Decă ne trădeză, celū puținū n'avemū să ne impuțămū nimicū. Cērocă se te țări încă pînă acolo sēu mai bine — continuă elū, vedîndu, că stăpănulū sēu nu se mișcă — voi merge singuru și voi vedē, că ore potū să căștigū vre-unu Ciecienzu. Decă trēba va merge bine, voi veni să te iau; decă se va întēmpla însă să pierū, și prin urmare nu mă voi mai întoroc,

atunci ia pentru acestu casu pistolulū acăsta.

Kascambo întinse mîna și luă pistolulū.

După aceea Ivanu, de tēmă, că în timpulū absenței sale va fi descoperitu de cineva, acoperi pe stăpănulū sēu cu iarbă și cu crengi uscate. Când tocmai avea de gîndu să se depărteze, Kascambo lū chiāmă înapoi.

— Ivanu — dîse elū — ascultă ultima mea rugăciune. Decă vei trece norocosu rîulū Terek și vei vedē pe mama mea fără mine, atunci...

— Stăpâne — îlū intrerupse Ivanu — decă vei peri, atunci nici mama d-tale, nici mama mea, nu mă va mai vedē nici odată!

După unu mersu de aprôpe o oră observă Ivanu de pe o mică înălțime două sate în depărțare cam de trei pînă în patru verste. Dēr acăsta nu era aceea ce căuta elū. Elū căuta o casă singuratică, în care putea să între neobservatū, ca în taină să căștige pe proprietarulū ei. În fine fumulū îndepărtatū alu unui urloiu făcū să descopere o casă, după cum dorea elū. Elū plecă îndată într'acolo

și intră fără trăgănare înlăuntru. Proprietarulū casei ședea la pămîntū, ocupatū fiindū cu cărpirea unei cisme.

— Viu, — îlū agrăi Ivanu — ca să-ți dau ocaziune, de a căștiga 200 ruble și pentru acăstea să-mi faci unu serviciu. Tu, fără îndoelă, ai auditu vorbindu-se de maiorulū Kascambo, prizonierū la locuitorii munteni. Ei bine! L'am scăpatū; elū însuși e aici în apropiere, bolnavū și în puterea ta. Decă tu voesci ca din nou s'elū dai pe mîna inamicilorū sēi, atunci acăștia te vorū lăuda de sigurū. Decă tu din contră te învoesci s'elū scapi și s'elū ascunđi trei zile în casa ta, atunci eu voi pleca la Mosdok și-ți voi aduce ție, ca banū de rescumpărare. 200 ruble în argintū. Decă îndrăsnesc — continuă elū scoțîndu-și pumnalulū — să te depărtezi din loculū acăsta și să faci larmă, atunci te străpungū. Vorbesce, ori te ucidū!

Vocea puternică a lui Ivanu îlū înduplecă pe Ciecienzulū, fără ca însă s'elū înfricoșeze.

— Tinere — dîse elū punîndu liniștitū cisma la pămîntū — și eu am unu pumnalū în briulū meu, și alū

tēu nu mă înspăimîntă. — Decă ai venitū la mine ca amicū, atunci nu ași fi tradatū nici odată pe unu bărbatū, care a trecutū odată peste pragulū casei mele; acum nu-ți făgăduescū nimicū. Ședū și spune-mi încă odată ce voesci.

Ivanu, vedîndu, că cu cine are de lucru, și puse pumnalulū în briu, ședū și repeți propunerea.

— Ce asigurăntă — întrebă Ciecienzulū — m'i dai pentru împlinirea făgădulei tale.

— Măne ți lasū pe maiorulū aici în mîinile tale. Credū, că am suferitu cu elū 15 luni și l'am adusū pînă aici, pentru ca să părăsescū acum pe stăpănulū meu?

— Bine; îți credū. Dēr 200 ruble e prea puținū, dă-mi 400.

— De ce nu 4000? Acăsta nu costă nimicū; dér eu, care vreau să-mi ținū cuvîntulū, ți oferū 200 ruble, pentru că nu sciu de unde să le iau, și mai multū nici o copaică. Vrei să mă silescū să te înșelū?

— Ei bine, fiă! Și tu vei veni erăși în trei zile?

lori o lege atât de mare și iesită din comună, cum va fi executată de către maghiarismul va pute să niveleze asperitățile, ce ea cuprinde.

Durere, este un lucru cunoscut, că această lege de multă vreme nu există decât pe hârtie.

Ea a fost adusă, ca să servească maghiarismului drept mijloc de a se preamări pe sine în ochii lumii străine cu sentimentele sale de dreptate și liberalism.

Dar să lăsam să vorbescă conștiința noastră neromân despre călcarea făptă a acestei fundamentale legi a Ungariei.

D-lă L. Mocsáry Maghiar neaoș, deputat în dieta maghiară, etă ce dice: „Nu este de ajuns, că această lege (de naționalitate) stă scrisă în colecția „legilor nostre ca o literă murtă...”
... e fapt, că s'au adus mai multe legi, care se află în contradicție de principii cu legea (naționalităților) dela 1868.”

Mai sus amintim, că foia neaoșă maghiară „Magyar Állam” dicea: „Este un fapt, că în Ungaria există o lege de naționalitate, ale cărei hotăriri nu se respectă.”

D-lă Iosif W. Filtsch, deputat național săsesc, scrie:

... sus amintita egală îndreptățire, există s'au numai pe hârtie, s'au a fost o ciuntă.”

O gazetă națională a Sasilor din Ardeal scrie: „Să nu credă nimeni, că schimbarea personelor în câteva posturi de comiși-supremi este de natură a curma plângerile Sasilor.”

„Plângerile nostre se raportă la principii, ele se referă la desconsiderarea legilor și în deosebire a legii de naționalitate.”

Slovacii etă cum scriu despre încălcarea legii pomenite: „... este o șarlatanerie dacă Maghiarii fac în parlament o lege (de naționalitate), o supun sancțiunii regelui, dar nu eșecută o singură hotărere din ea, din contră, o încalcă în picioare, consideră această încălcare drept un merit și îl răsplătesc.”

„Acesta este o nedreptate strigătoare la cer, este o rușine, care provocă cea mai naturală ură a Nemaghiarilor, risul și osenda lumii civilizate.” („Narodny Noviny”)

Tot așa se pronunță în foile lor Români, Serbi și c. a.

Etă ce va să dică în Ungaria existența legilor și în special valoarea multă preamăritei legi de naționalitate, adusă și mannată esclusiv de „cavalerescul” maghiarism.

Nici frații nostre din România nu au tăgăduit existența acestei legi, dar ei au accentuat, că ea a fost făcută

cu rezervația mentală, a nu fi executată niciodată.

Cu legi scrise nu dovedeșă Maghiarii nimic, pentru-că la noi numai acele legi se respectă, cari se raportă la națiunea genetică maghiară, pentru noi, așa cred „constituționalii” nostre hegemoni, este de ajuns dacă legile există — pe hârtie.

Etă ce dice un jurisprudent austriac, d-lă Dr. Hugemann, despre o asemenea escamotare a drepturilor naționalităților: „... o asemenea stare este mai primejdiosă decât cea mai bruscă negațiune, pentru-că ea subminează încrederea în sfințenia legii, ea råde la conștiința de drept a poporului, ea råde la rădăcina vieții de stat însuși.”

„Intr'adever, nici o hotărere a constituției nu poate avea efecte mai bune, decât dacă ea îndreptățese, făcându-i și numai pe o parte a populației, să credă, că constituțiunea nu este decât un petec de răbdătoare hârtie.”

In cele următoare vom avea ocaziune a aduce probe în prisosință despre adeverul, că pomenita lege de facto este ea și abrogată.

Instrucțiunea publică în serviciul maghiarisării.

Gravaminele principale ale Românilor în contra stăpânirii maghiare, se referă la instrucțiunea publică.

Sistemul maghiar întrebuintează puterea instrucției publice, nu spre cultivarea, ci spre desnaționalizarea poporului român.

Această însăș pretinde, ca instrucțiunea publică să servească spre dezvoltarea culturală a naționalității sale pe temelie largă a culturii apusene.

Aci este conflictul.

De ani de zile ne esasperază guvernul maghiar, să învățăm limba maghiară, pentru-că ea este limba funcționarilor importați în mijlocul nostru.

Nimeni nu este mai petrunșă ca noi despre valoarea limbilor străine.

Din îndemn propriu și cu cel mare zel învățăm Românii limba germană, franceză și italiană, pentru-că seiu bine, ce comori de cumiță se găsesc adunate în literaturile respective lor naționale.

Dar nimeni nu cere de la noi, să învățăm ungurește, căci timpul petrecut cu această limbă este pentru noi matematicesce pierdut.

Facem abstracția de la multe alte împrejurări și nu accentuăm decât, că literatura maghiară se află aici în aceeași fază de dezvoltare, în care se află literatura română.

Noi însăș voim să ne aducem cultura de la isvor, er nu din — o litera-

tură, care nici pentru cultivarea publicului său propriu nu este suficientă.

Pe baza culturii apusene voim să ne cultivăm mai departe în limba noastră națională.

„Un popor”, dice Fischhof, „nu se poate cultiva într-o limbă străină; cultura nu înfloresce, decât pe tărâmul limbii proprii.”

Această o scrie și Maghiarii, de aceea și ei: „In limba sa trăeșce o națiune”, dar o dică această numai atunci, când vorba e de a lor naționalitate și imediat uită această axiomă, când vine vorba la alte naționalități!

Impăratul Iosif al II-lea voia să facă din toate popoarele monarhiei o națiune unitară germană și în acest scop a dispus germanizarea tuturor școlilor și altor așezăminte de cultură.

Maghiarii au fost cei dintâi, cari au strigat în contra acestor dispoziții: nu admiteau a fi crescuți și cultivați în limbă străină, în spirit străin.

Tot așa s'au revoltat ei în fața sistemelor germanizatoare ale lui Bach și Schmerling.

Acum să se observe, că limba contra careia protestau ei, era o limbă de aici din Europa, limbă cultă și răspândită! —

Prin urmare este evident, că noi avem cel puțin tot atâtea motive de a respinge maghiarizarea, câte aveam Maghiarii, când au fost amenințați cu germanizarea. —

A silă întregi popoare să-și tortureze creierul și auzul, au de-arândul, cu accentele unei limbi, pe care abia o înțeleg 6—7 milioane de omeni, cu a căreia unică cunoștință pe mari întinderi ale Ungariei însăși rămăi străin și neînțeleș, necum se pot trece cu ea de un singur hotăr al țării, — cu o limbă, a căreia literatură nu conține mai nimic de valoare, această este echivalentul cu intențiunea pronunțată, de a împedca frâșca dezvoltare culturală a popoarelor de sub întrebare.

Școlile elementare.

Răspunsul junimii maghiare dice, că Românii din Transilvania și Ungaria posedă peste 3000 de școle populare și vră să interpreteze din acest fapt un merit al Maghiarilor față de noi.

Da, posedăm la 3000 de școle populare, dar nu din grația Maghiarilor, nu din visteria statului, ci din contribuțiunile particulare ale poporului românesc, care nu pregetă a-și jertfi cel din urmă denar, când vorba e de cultura sa și a fiilor săi. Aceste școle le avem în contra voinței intime a Maghiarilor, cari de altcum de mult și-au aședat minile, ca să ne surpe și autonomia noastră școlară-biserică.

Când un popor exploatat, cum suntem noi, după ce plătește statului toate contribuțiunile, mai susține din nevoi dare privată la 3000 de școle, aceasta ce dovedeșce?

Dovedeșce, că în acest popor ard șetea de cultură și că ar fi aș pe altă treptă, decât nu ar fi mereu împedcat în dezvoltarea sa!

Confesiunile din țără au dreptul a-și înființa școle în toate comunele în cari au credincioși.

Pentru susținerea acestor școle statul nu contribuie nimic.

Școlile acestea, fiind autonome, stau sub imediata jurisdicțiune biserică care aparțin. Statul își eșecută dreptul său de control prin inspectorii școlari. Dreptul acesta este mărginit mai mult la observarea, decât ordonanțele cu privire la planul de învățământ și administrarea averii, se eșecută conștiințios.

Dar toate aceste dispoziții legale nu se respectă.

Inspectorii, sub cuvânt de control, au un vast teren de ingerență asupra acestor școle autonome. Densii nu numai că oută a împedca dezvoltarea școlilor confesionale, ci sub diferite pretexte ei exoperază închiderea sau prefacerea lor în școle comunale (adeș maghiare.)

Acolo, unde organele statului nu-și pot ajunge scopul de a înființa școle comunale, înființază școle de stat, chiar și în acele comune, în cari confesiunile își au deja școle escelente.

Școlile acestea comunale și de stat, în cari limba de propunere este cea maghiară, nu au nici un sens în mijlocul populației nemaghiare.

Scopul acestor școle este agresiv: maghiarizarea.

Adese-ori se întemplă, că asemenea școle nu au nici un singur elev.

Pentru susținerea astorfelor de școle însăș poporul românesc este asuprit cu impozite noi, fiind silit a contribui atât pentru școlă sa confesională (românească), cât și pentru o altă școlă (maghiară), de care el numai trebuință nu are.

La aceste școle maghiarizatoare se provocă Răspunsul când dice, că în comune românești statul susține mai mult de 100 de școle de stat și comunale.

Dar tocmai aceste școle sunt un gravamen al Românilor, pentru-că nu sunt întemeiate în vederea cultivării, ci a maghiarisării nostre!

La anul 1879 guvernul maghiar și legislațiunea au impus limba maghiară ca obiect obligat de studiu în toate școlile nemaghiare.

Această dispoziție a provocat resentimentul tuturor națiunilor nemaghiare.

— Da, în trei zile; îți dau cuvântul meu. Dar tu mi-l dai pe al tău? E maiorul oșpele tău?

— Din acest moment el e oșpele meu, ca și tine, îți dau cuvântul meu.

Ei își întinseră mâinile, se grăbiră să caute pe maiorul și-l aduseră pe acesta în casă, jumătate mort de fome și frig.

Deorece Ivan află, că Ciervelienskeja Staniza, unde se află un însemnat post de Cazaci, e mai aproape ca Mosdok, plecă imediat într'acolo. Nu-lu costa multă muncă pentru ca se adune suma de bani. Bravi Cazaci, dintre cari unii luaseră parte la nenorocita expedițiune, care răpise libertatea lui Kascambo, contribuiri cu bani, ca să iasă suma. În ziua fixată, Ivan plecă, ca să elibereze pe stăpânul său, dar colonelul, care comanda Cazacii, temându-se de vre o necredință, nu-i permise să meargă singur, și îi dăde mai mulți Cazaci în contra învoielei încheiate cu Ciencenzul.

Această măsură de precauțiune p'aci era să fiă fatală pentru Kascambo. Când

ospetarul său observă în depărtare lăncile Cazacilor, creșu, că e trădat și îndată își desfășură întreaga seltătăcie a neamului său. Elu terti pe bolnavul maior pe coperișul casei, 'lă legă de un stlp și cu carabina în mână se postă lângă el.

— Dacă veți veni mai aproape — strigă el lui Ivan — decât mai faceți încă un pas înainte, atunci îi sdrobesc maiorului creierii și apoi mai am încă 50 de patrone pentru dușmanii mei și pentru trădătorul, care i-a adus aici.

— Nu ești trădat! — strigă Ivan, care tremura pentru viața stăpânului său. — M'au silit, ca să mă întorc aici sub escortă; dar îți aduc cele 200 de ruble și-mi ținu cuvântul.

— Cazacii se retragă — răspunse Ciencenzul — s'au dau focul.

Kascambo însuși rugă pe oficerul, care comanda Cazacii, să se depărteze.

Ivan se duse o bună distanță după Cazaci și apoi veni singur, dar banitorul Ciencenzu nu-i permise, să se apropie. Elu îi dăse să numere rublele la o sută de pași de casă și apoi îi porunci să se depărteze.

Indată ce Ciencenzul puse mâna pe ban, se întorse pe coperiș, se lăsă în genunchi înaintea maiorului, se rugă de ertare de ceea ce a făcut, dicându că a făcut numai, ca să fiă în siguranță.

— Imi voi aduce aminte numai de aceea, că am fost oșpele tău — răspunse Kascambo — și că te-ai ținut de cuvânt. Dar mai bine deslăgă-mă.

În loc să-i răspundă, Ciencenzul, care vădu pe Ivan apropiându-se, dispăru ca fulgerul.

Bravul Ivan avu fericirea, ca încă în aceea și să ducă pe stăpânul său în brațele amicilor săi, cari deja desपरase de a-l mai vedea.

* * *
Povestitorul acestei mic istorii*) câteva luni mai târziu intră în orașul Legeriewski, unde se opri cu trăsura înaintea unei case splendidă luminată. Elu sări din trăsura, pentru ca să se bucure la petrecerea din casă. Un suboficer tiner se uita asemenea în sala iluminată.

*) Adeș contele Xavier de Maistre, locotenent general în serviciu armatei rusești. Not. trad.

— Cine dă balul? întrebă călătorul strein.

— Domnul maior, care se însoră.

— Și cum se numeșce maiorul?

— Se numeșce Kascambo.

Călătorul, care cunoșce istoria minunată a oficerului, se presentă înaintea noilor căsătoriți, cari cuprinși de fericire și bucurie, și uitară de cruzimea Ciencenzilor.

— Arată mi, te rog — dăse călătorul adresându-se către suboficer — și pe bravul servitor, care a eliberat pe maiorul Kascambo.

Suboficerul trăgă un moment, dar în fine răspunse:

— Eu sunt.

Surprins de această întâlnire, dar mai mult mirat de vârsta tineră a suboficerului, află că acesta, abia în vârstă de 20 ani, fu înaintat din cauza curajului și credinței sale, la gradul de suboficer, primind și o sumă în bani. După aceea suboficerul se despărți de strein și întră în sala de bal fluerându arie Hai luli! hai luli!, er streinul se urcă în trăsura și plecă mai departe.

Cornel.

Nu numai că această dispoziție stă în flagrantă contradicție cu legea de naționalitate, ea este și absurdă și contrară tuturor legilor pedagogice.

Inspectorii școlari cu ocaziunea vizitațiilor lor obișnuite în școlile noastre, nu se interesează decât despre progresul în limba maghiară. Pe învățătorii, cari pot să dovedescă mai multă progres în această limbă, statul îi premiază, iar ceilalți sunt prigoniți.

In această chip organele statului introduc corupțiunea în corpul nostru învățătoresc, făcându-l să negligeze celelalte obiecte de învățământ în conținutul limbii maghiare.

In unele părți cutezanța inspectorilor merge atât de departe, că alungă, după buna lor chibzuintă, pe învățătorii confesionali, cari își fac datoria și-i înlocuiesc cu oameni fără căpătîiu, pe cari însă dînșii îi pot folosi de instrumente.

SCRILE ȚILEI.

— 23 Aug. (9 Sept.)

Din cauza sf. sărbătorii de Sâmbătă, numărul presentului de Duminecă apare cu-o zi mai înainte.

—x—

Studentii români la Milano. Se telegrafiază din Milano cu data de Miercuri: „Ați amâ sosit la Milano în urma invitației ce ne-au făcută delegații pentru congresul de pace ai acestui oraș. La gară am fost întâmpinați cu multă căldură de studenții italieni, diferite societăți cu drapele și muzică în frunte și un mare număr de cetățeni fruntași, printre cari am remarcat pe d-nii Moneta, directorul diarului „Il Secolo“, eminentul deputat și orator Mazzaloni, distinsul profesor Gallo, consilierii comunali, etc. La eșirea noastră din gară am fost întâmpinați cu entuziaste strigăte de ura! Tote țăiarele apărute ați se ocupă pe larg de sosirea noastră și aduc elogii poporului român. Astăzi am primit o călduroasă telegramă de felicitare dela studenții și cetățenii din Veneția. Suntem cu stăruință invitați să vizităm și această reședință a dogilor. — *Studentii români*“.

—x—

Să le fiă rușine. Țilele acestea foile ungurese au făcut mare șovon cu un „protest“ ce a apărut în Clușiu contra Replicei junimei noastre academice, protest despre care am vorbit și în numărul trecut de Duminecă. Am scris încă atunci, că „protestul“ n'a putut eși decât din glava renegatului Moldovan Gergely, care și-a căpătîit doi rătașii și degenerați tineri, cari se-lă subscrie. Suntem informați, că acești doi tineri sunt: *Racz János și Moldován*

János, ori István. Cel dintăiu și-a făcut studiile gimn. ca stipendiat al „Asociației transilvane“, d'ér fiind că era neglijent, leneș și destrăbălat, de câteva ori a trebuit să repetescă examenul de clasă și numai la întreprunerea unui venerabil bărbat din Clușiu, i s'a dat stipendiul, pe care l'a perdut, când a ajuns la universitate. Numitul Racz serie acum la pamfletul lui Moldován Gergely, la revista „Ungaria“. Al doilea Moldován István, este însuși fiul renegatului Moldován Gergely, a cărui nevastă e un-gurică. El nu știe mai de loc limba românească și este într-o desăvârșită ignoranță în ceea ce privește starea de faptă a Românilor. Cu acești doi rătașii a ținut vândătorul Gergely „conferență“ pentru a „protesta“ în contra Replicei. Unul din ei a fost ales „președinte“, celălalt „secretar“ — de cei ce n'au discutată Replica“, adică de Moldován Gergely. Cum nu i-a fost rușine acestui om pervers, acestui renegat pécătos să înșele lumea cu astfel de mișelii? Fapta acesta trece într'adevăr peste cugetarea minții sănătoșe, și numai un nebun, ori un infam ar pute să țină despre ea, că are înțeles. Felicităm pe acei dintre Maghiari, cari au primit cu satisfacție fapta herostratică a renegatului Moldován și a trabanzilor săi; îi felicităm pentru o astfel de tovrășă vrednică de cei ce umblă cu minciuni și tertipur. Credem totodată, că descoperirea acesta va servi de-o bună învățatură pentru presa și opinia publică maghiară.

—x—

Produțiune teatrală în Bistrița. În seara de 15 (27) Augustă c., tinerimea română din Bistrița arangia o produțiune teatrală împreună cu jocul, despre care ni-se scrie următoarele: S'au reprezentat piesele: 1.) Arvinte și Pepelea; 2.) Mirésa Dracului, éř la fine urmă un dialog. Piesele teatrale au fost jucate cu succes. Cu deosebire „Mirésa Dracului“ a plăcut mult publicului și a fost viu aplaudată. S'a distins în această piesă d-ra *Susana Sângeorzanu*, care a scituit imita forțe bine pe babele vrăjitoare. De asemenea d-lă *Sevastian Bota*, d-ra *Aurelia Petringelă*, d-lă *Alexandru Oct. Suciu*, d-lă *Ion Horhondarü* și d-lă *Pavel Beșoanu* și-au interpretat bine rolurile lor și au stors meritate aplause din partea publicului. Dialogul a fost predat de d-nii *Al. Oct. Suciu* și *I. Horhondarü*. Merită această vrednică tinerime a noastră totă lauda. Ea a făcut un început, care cu timpul sperăm, că va duce la bune rezultate. In Bistrița, locuitorii români sunt bine reprezentați în toate privințele; cu toate acestea ei până acum nu au prea dat semne de viață și pe

tărîmul social mai ales au manifestat o apatie neexplicabilă. Chiar și cu ocaziunea acestei produțiuni, inteligența română din Bistrița, în loc de a se însufleși pentru frumoasă inițiativă a tinerimei noastre, mai mult a stat în rezervă. Mai cu inimă a fost masa poporului plugar din Bistrița, care atât la produțiune, cât și la petrecere s'a prezentat în număr mare. A participat și d-lă prof. V. Borgovan din București, împreună cu stim. soția, éř dintre ai noștri am putut observa pe d-lă parochi Octavian Popă din Fărăgău, éř din Bistrița: d-na protopopésă gr. cat., d-lă adv. Tripoșu, familia Frăncu etc. La dansul, ce a urmat după produțiune, a trebuit să admir destoinicia cu care s'a jucat „Sărba“. Felicită tinerimea română din Bistrița și-i doresc succes și în viitor. — *Coresp.*

—x—

Stipendii din fundațiunea Köseghiană. Studentii gimnasiali și juriștii români gr. cat. din Maramureș, cari ar dori a dobândi stipendii din fundațiunea fostului vicar Köseghi, sunt avisați a-și trimite cererile împreună cu atestatele de lipsă, până 30 Septembrie n. la adresa Rvds. d-nu Titu Budu, vicarul Maramureșului.

—x—

Alegere de învățator în Tîcvaniul mare. In 4 Augustă n. c. s'a săvîșit alegerea de învățator pentru clasele superioare dela școala română elementară gr. c. din Tîcvaniul mare, despre a căreia decurgere ni-se comunică următoarele: Concurenți erau patru învățatori. Intre aceștia cel mai vrednic și cel mai calificat era învățatorul dela clasele inferioare, d-lă *Iuliu Birou*, care nu numai a absolvat preparandia și a obținut diploma de calificățiune cu „eminență“, d'ér timp de mai bine de zece ani, de când funcționează el ca învățator la clasele inferioare dela școala din Tîcvaniul mare, a fost întotdeauna unul din cei mai zeloși și devotați învățatori ai noștri, lucrând necontenit pentru înaintarea și luminarea poporului. Ca dirigent și întemeiator al reuniunii de cântări „Armonia“, el petrecea seriile cu instruirea corului vocal, compus din tinerimea școlară și din adulți. Prin astelii de fapte, el cu dreptă cuventă câștigă iubirea și încrederea poporului, care simțea o bucurie în inima sa, că de astă dată i-se oferă ocaziunea de a-și manifesta recunoștința față de bravul învățator, alegându-l cu unanimitate ca învățator la clasele superioare. Durere însă, că în această bucurie a sa, poporul a fost conturbat chiar de d-lă parochi primar D. Rusu, care în unire cu ginerile lui renegat, notarul Hazi (cioplit din Hausknecht) a

inceput a țese intrigi în popor și a surnuța în mod nedemnit în contra d-lui Birou. Tote acestea le-a făcut d-lă parochi Rusu din interese curate și familiare. De astă dată însă intrigile nu au folosit nimic, căci bravul popor cu multa însufleșire a votat pentru bunul lor învățator Birou, afară de doi inși, ale căror voturi au cădut victimă intrigilor părintelui Rusu. — Asupra acestora suntem rugați a atrage atențiunea Ven. Consistorului episcopesc din Lugoj și a-lă ruga, ca de timpuriu să-i mijlocească de lipsă pentru ca cel puțin la fitorea alegere de învățator pentru clasele inferioare, să nu se mai ivească asemenea uneltiri condamnable.

—x—

Manevrele germane sistate. O telegramă din Berlin anunță, că după o conferință între împăratul, d. de Caprivi, d. de Boetticher și ministrul de război, manevrele corpurilor 8 și 16 s'au contramandat din cauza primejdiei colerei.

—x—

Fometea în Rusia. Cheltuielile făcute de guvernul rus pentru a veni în ajutorul localităților atinse de fomete, se urcă până la 1 Iunie la cifra de 135,263,652 ruble, dintre cari 76,170,265 ating bud-getul anului 1891, éř restul privește budgetul a. c.

—x—

Concert. Musica orășenască va da mâine seară un concert în grădina hotelului „Pomul verde“, începutul la 7 ore seara.

—x—

Pe linia Brașov Zărnești, vor începe circula de la 28 Augustă n. c. începând și până inclusive 30 Septembrie n. c., afară de trenurile de până acum, în Dumineci și sărbătorii următoarele trenuri:

tren. mixte		tren. mixte	
6421	6423	Stațiuni	6422 6424
II. III. II. III.		II. III. II. III.	
149	910	Plec. Braș.	Sos. 447 831
212	925	Braș. Bart.	432 816
285	943	Cristiană	413 757
246	959	Războv	408 747
306	1019	Tohan. v.	341 730
317	1030	sos. Zăr. plăcă	331 720

Lista contribuitorilor

pentru repararea pagubelor cauzate prin devastările și sălbăticiile dela Turda, Șimleu și Arad.

In urma apelului nostru au mai intrat în administrația „Gazetei“ până ați următoarele sume:

	fl. or.
Dela d-lă Gregoriu Viteză	
proprietar în Téca	5 —
Dela d-lă Petru Rusu, preotă	
gr. c. în Chiciudiu	1 —
Transportul din nr. 188 ală	
„Gaz. Trans.“	719 34
Suma totală	725 34

Dumineca Bulciului în Bistrița.

„Dumineca Bulciului“ în Bistrița e forțe vechiă. Anul acesta ea a căzut în ziua de 16 (28) Augustă.

Bistrița are adică patru târguri de țară, nici unul însă nu e așa de însemnat, ca „Bulciul“, despre care vorbim noi acum. Acest târg ține cu totul peste 2 săptămâni. E forțe însemnat în privința vinderei și cumpărării vitelor. La acest târg vin cumpărători mai din toate părțile, precum din Bucovina, Marmăția, Ungaria, Banat etc. După cum spun bătrânii, mai de multă la ziua târgului veniau chiar Turci, ori Arnați cu dulceturi. De atunci a rămas impresiunea „Mămăligă turcescă“, sub care termină poporul din părțile noastre înțelege rahatul. Bulciul se începe mai cu lăsarea postului Stei Mării, éř Dumineca a doua din acel post, poporul o numește „Dumineca Bulciului.“

Indată la începerea târgului, se deschid și așa țăsele „Dughene“, ce sunt în târgul de vite, și între cari mai însemnată este a lui Georgiu Câmpănu, căruia neplăcându-i porecla de „Câmpănu“, s'a lăpădat de ea și și a luat

pe cea de „Șabo“. N'ar fi vrednic, ca Români să sprijinescă pe astfel de oameni slabi, cu creștării lor!..

Sărcelele dughene! Căta bere, vin, rachiu, mai conțin ele! Și dughenă fără lăutară n'ai vedé, să dai un galben. In totă dughena, băutura și jocul. Aci apoi, în dughene, se auți cântece și chiuituri românești. Să veți pe țiganii jucând și chiuind. Și apoi să-i auți horind! D'ér ei facă acesta numai după ce au putut bine înșela pe cei proști.

Țiganul e forțe ușor la jocul. Jocul, horile și țiganul nu se pot despărți de cătră olaltă. Intrasem într-o dughenă, în estă an, și am admirat jocul a trei Faraoni, cu trei Faraone. Cugetai, că joca pe sfioră. Conducător era unul mai bătrân, cu per mare, uns, cu traistă cu bumbi, — țiganul fără traistă e ca Némțul fără cătelu, — cu nădragi cu șinori și cu opinci. Acesta da signalul numai cu pipa. Să fi vădută jocul, și să fi auțit chiuituri. Mai întâiu dintre cei șese începe un flăcău tiner:

„Așa ție popa nostă:
„Nu mânca carne în post!“

„Preutésă țice-ășa:

„Nu mânca de nu-i avea!“

„Asnea mo!“, strigă Danciu. „Asneo mo, sări-le-ară ochii!“ și începe:

„Écă una, écă două:

„Țiganca-i cu rochiă nouă“.

Éř o Faraoncă continuând:

„Écă două, écă trei,

„Mânca-mi-ar Bancu ochii!“

Éř altă Faraoncă:

„Écă trei și écă cinci,

„Nu mă călea pe opinci!“

„Écă cinci și écă șapte:

„Nu săruta totă la fete!“

„Asneo mo! pe Sărsăilă!“..

Cuvântul „Bulciu“ este un cuvânt tataro-turcesc. Nu însemnă alta decât *Tergü*. In România și Moldova la târgu îi țicu forțe de multe ori *Bălciu*. Și acum, fiind că acest târgu e mai mare, ca toate târgurile, i-au țicu *Tergü*, adică *Bălciu*, ca d. es. la Roma: *Urbe*. Cuvântul Bulciu ne arată, că odinioară Moldovenii și Bucovinenii erau locuitori séu aveau posesiuni priu ținutul Bistriții. Dela ei au rămas până ați cuvântul *Bulciu* séu *Bălciu*. Acest târgu

e forțe vestit și cercetat. Mai de mult, târgul de vite, spun bătrânii, că se ținea în piața orașului, éř ați este scosă afară, în partea nord-vestică a orașului. Două săptămâni, dughenele sunt mereu cercetate și de aceea au și rămas proverbiale.

In 28 Augustă n. c. a fost „Dumineca Bulciului.“ Incă înainte de 10 ore s'au început jocurile. In estă an nu am numărat decât 10 jocuri. Aceste jocuri se fac în târgul de vite, în public; ele sunt jocuri publice-naționale, sunt asemenea nedeilor hațegane, a rugelor bănețene și a celor de pe muntele „Găina“. In estă an, în timpul mai dincoace au degenerat. In an 1881 am numărat 21 jocuri.

Un joc e compus din câte 2—3 sate și numai Bistrițenii joca singuri. Sunt apoi sate, cari asemenea joca singure. In estă an au jucat Căilenii cu Bratfălenii la olaltă și au făcut un joc, Budușenii cu Șimoltecanii au format asemenea un joc. Asemenea Beșoanii, Somfălenii, Sereșenii au format altă joc etc. etc.

Comunele și satele din jurul Bistriții, ai căror feciori și fete joca în

„Românii din Transilvania“.

În numărul său dela 3 Septembrie diarul „Correspondance Han-groise“ publică următorul articol, cu care ne ocupăm mai pe larg în articolul de fond de aci.

Etă o espunere imparțială despre starea cestuinei române în Transilvania:

Se deosibesc printre Români transilvăneii trei grupuri: mai întâi țeranii agricultori; apoi popii, învățătorii de școlă, notarii, cari sunt în contact direct și neconținut cu țeranul român; în fine clasa proprietarilor, a amplexorilor, a advocaților și a nobililor români, avându legătură cu clasele aristocratice unguresci.

Țeranul român este în general muncitor și de un caracter foarte blând, dăr el, lipsit de cultură și odată deslănțuit, devine feros. În acest moment, țeranul român este încă liniștit, căci e convins, că omenii lui de încredere vor isbuti să îmbunătățească sârta agriculturii române, care nu cere, altceva decât respectul legii asupra naționalităților și a drepturilor ce conferă această lege, relativ la înțelegerea limbii sale; afară de acesta, el cere ca funcționarii comitatelor să nu aibă două greutăți și două măsuri, și ca Românu să capete dreptate ca și Ungurul.

Nu ar fi greu d'a satisface dorințele clasei țeranilor agricultori, decât din nenorocire ei nu s'ar găsi sub directa influență a popilor ortodoci, a studenților și a notarilor dela sate, în cea mai mare parte omeni foarte inteligenți, ambițioși, dăr sâraci, trăind foarte greu din onorariile ce le plătesc agricultorilor.

Acestă ală doilea grup de Români este esențialmente irredentist; el visează o Româniă-Mare din care să facă parte Transilvania. Aceștia sunt Români ireconciliabili; politica lor este de a menține în sinul poporului român ura ideii unui stat maghiar și de a împiedeca să se stabilească o înțelegere între poporul românesc și guvernul ungar.

Ală treilea grup, „clasa aristocratică (?) română“, nu ar dori mai bine decât să impace pe poporul român cu ideea unui stat maghiar, și acesta prin executarea leală a legii asupra naționalităților.

Îmbunătățind sârta agriculturii române printr'o administrație dreptă și prin respectul drepturilor sale, ce conferă legea, s'ar paraliza influența irredentistilor.

Guvernul unguresc nu ar cere mai bine decât să stea la vorbă cu clasa dirigentă a Românilor; din nenorocire, el este ținut în eșec de șovinismul maghiar, ai cărui reprezentanți, împrăștiați prin toate partidele, sunt numeroși, mai cu seamă în partidul liberal și ministerial.

E de sperat că contele Szapáry va avea curajul să se emancipeze de presiunea șovinistilor din partidul său, și că va căuta să concilieze pe Români printr'o înțelegere cu clasa dirigentă.

Convocări.

Reuniunea femeilor române din Abrudă, Abrudsată și jură, își va ține adunarea generală ordinară la 20 Septembrie n. o. orele 3 p. m. în localitatea școlii de fete din Abrudă. La această adunare se invită toți membrii și binevoitorii reuniunii.

Obiectele: 1) Raportul comitetului; 2) Revisiunea rațiociniului; 3) Statorirea bugetului pe anul viitor 1893; 4) Alegerea comitetului; 5) Emiterea unei comisiuni pentru încasarea taxelor dela membrii vechi; și conscrierea membrilor noi; 6) Propunerii și interpelări.

Abrudă. 6 Septembrie 1892.

Anna Filipă președintă, Alesaudru Ciuru secretară.

Adunarea generală a despărțământului (VI) S. Sebeș ală Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, se va ține Duminecă în 6 (18) Septembrie a. o. în comuna Vințulu de jos, la 10 ore a. m.

La această adunare se invită cu totă onoarea toți P. T. membri ai despărțământului, precum și toți amicii și binevoitorii acestei instituții culturale.

S. Sebeș, 30 August 1892.

Subcomitetul despărțământului: Dr. Pompiliu Isac director, Z. Mureșianu notari.

Apel.

Subsemnatul profesor de agricultură, voindu a face un studiu comparativ asupra speciilor și varietăților de grâu românești ce cultivă poporul nostru în România, Transilvania, Banat, Ungaria și Bucovina după valoarea lor economică și industrială, rog pe această cale pe compatrioții mei din Transilvania, Ungaria, Banat și Bucovina, ca acei domni, cari doresc să-mi dea sprijinul d-lor moral și material în această întreprindere a mea de interes obștesc, să binevoască a-mi trimite până la 15 Septembrie st. v. probe = mostre de grâu, alac, tenchiu

ce cultivă d-lor, cu numirea lui obișnuită și localitatea precisă-comună, comitat, unde se cultivă. În interesul causei aș mai ruga, ca cantitatea dorită de grâu ar fi până la 3 chlgr., ca colet postal și fiă-care săculeț, ori pachet, afară de adresă să mai conțină în lăuntru un bilet cu numirea precisă a grăului, a proprietarului cultivator, comuna, comitatul unde se cultivă — eventuală decât este un grâu strein, data de când s'a acclimatizat și cultivat în localitate. Pachetele se trimit neplătite pe adresa: „Școala centrală de agricultură și silvicultură dela Ferestrău, Bucuresci România“, precum și domnii proprietari vor trebui să renunțe în a pretinde o indemnizare pentru grâu.

Rezultatele obținute nu voi întârzi de ale face cunoscut, d-lor trimițător și publicului nostru cultivator pe calea presei, atât prin broșuri separate cât și prin publicarea în colonele iubitei noastre „Gazete“.

Cu totă stima.

Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala dela Ferestrău.

Inscințare.

„Reuniunea femeilor române din Brașov“ a înființat, după cum se știe, un internat, cu scop de a instrui fete din clasa de mijloc a societății românești în menajul casei, precum și în diferite lucruri de mână, ce cad în sfera unei bune economie.

Reuniunea întreține și subvenționează acest internat cu o sumă considerabilă numai pentru ca să potă primi fete cu o tacsă cât se poate de scădută.

În acest internat se învață: a) A pregăti tot felul de mâncări; b) A spăla și a călea tot felul de albituri; c) A croi și a cose cu mașina tot felul de albituri și vestimente; d) A cultiva legumi și e) Reguli igienice.

Pentru completarea cunoștințelor câștigate în școlă, s'a introdus și un curs diu religie, limba română, maghiară și din aritmetică.

În acest internat se primesc fete române, cari vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi împlinit cel puțin doi-spre de ce ani.

Tacsă pentru întreținere și instrucție este 12 fl. pe lună plătită antici-pativ.

Fete orfane și sârce pot fi primite gratuit în internat.

Fete din Brașov, cari vor voi să petreacă în internat numai peste di, plătesc pentru totă instrucția și pentru prânz și ojină câte 8 fl. pe lună.

Deorece numărul elevilor, ce se pot primi în acest internat, este res-

trins, de aceea se invită părinții și tutorii a se însinua la subscrierea președintă.

Primirea elevilor în internat se face dela 25 August încoc.

La primire are să aducă fiă-care elev albiturile și vestimintele necesare, precum și așternutul de pat.

Informații mai de aproape se pot primi dela președintă și dela actuarul Reuniunii.

Agnes Dușoi, președintă. Lazăr Nastasi, prof. gimn. și act. Reuniunii.

O conferință socialistă.

Cunoscută căpeteniă socialistă din Germania, deputatul Bebel, a fost dilele trecute la Viena, unde a vorbit într'o întrunire de vr'o 4000 de lucrători, despre scopurile democrației sociale.

După resumatul diarelor vieneze, d. Bebel și-a dat totă silința să arate că socialismul viitorului ar fi factorul, care va nimici odată societatea esistență. Capitalul a nimicit societatea veche și medievală; acum ruinează și mica industrie, micul negoț și țrănimea, și își eseroită influența asupra întregului fel de gândire ală omenirii în sens revoluționar. În fața forței capitalului, în fața puterii de producție mereu crescende a lui, creșterea socialismului ar forma un zăgaz binefăcător. Tema de socialism ar stăpâni guvernele și cercurile burghize; dăr socialismul a pătruns și în armată, și neajunsurile societății moderne îi sporesc mereu partizanii.

La sfârșit d. Bebel a declarat, că socialistii pot să privească liniștiți în viitor; va veni o revoluție, care va eclipsa tot ce a fost până acum. Războiul viitor va nimici milioane de esistențe și ultimele rămășițe ale societății vor fi mănate cu pași uriași în brațele socialismului. „Decă vomă ave răbdare, celsul nostru va bate și noi îl vomă folosi la transformarea societății actuale într'ua în care libertatea, egalitatea și dreptatea, să domnescă pentru toți“.

Cuvintele apostolului socialist au fost primite, firesc, cu obișnuitele ovății socialiste. De altfel nu s'a întâmplat nici un incident.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciul biuroului de cor. din Pesta)

Budapesta, 9 Septembrie. Cu privire la pachetele, ce sosesc din Hamburg, cade vina asupra stațiunii Viena a căii ferate austro-ungare, care schimbându eti-

tărg sunt cam următoarele: Mintiul, Brașfalău de sus și de jos, Caila, Măghierușul, Chintelnicul, Sârora, Teleaul, Cristurul, Aroalia, Chirăleșul, Sântu-Iacobul, Sereșelul, Herina, Galății, Bileagul, Nețul, Sântu-Iona, Bera, Somfalăul, Bistrița, Budușul, Șotelnicul, Ragla, Budacul român, Șoimușul, și altele mai multe.

E mare diferența între anii 1881 și 1892. Atunci mai multe jocuri și mai puține podobe. Astăzi mai puține jocuri și mai multe podobe.

Aceste jocuri mi-au dat ocazia de a mă convinge, că luxul țrănesc a ajuns a fi exagerat. Am vădută cătrine, despre cari mi-s'a spus, că costă 30 fl. una. Am vădută bani pe piept, încă purtătoare lor trebuia să-și țină capul totă jos. Am vădută la feciori ciobote prea prea, și guburi prea-prea; ciobote cu 8 fl. și guburi cu 10 și 7 florini.

Stă bine Românu să se îmbrace frumos, dăr îl ruinează când se îmbracă luxos. Și ore să nu vadă țrăni noștri, că cauza, de este atăta sârăcime în noi, este luxul? Lux în mâncare, lux în locuință, lux în îmbrăcăminte, lux în toate!

Ce vrei, pentru Dumneșu! În ținutul Bistriței nu mai portă acum pălării de cele mari românești, — nu, ci de cele mici săsești, unguresci, — scumpe. Mai de multă își cumpăra Românu o căciulă albă cu 60 cr.; aci îi cumpănesce capul o căciulă neagră cu 5 fl.

Hei, hei! În copilăria mea, prin ținutul Bistriței jucau fetele în joc cu capul gol, și pe capă aveau mărele; aci sunt acoperite cu năfrăm de mătase cu câte 10 fl. Și la fată îi stă bine cu capul gol, căci capul gol arată nevinovăția ei — de aci vorba: „Fată'n pâră“.

Hei, hei! În copilăria mea, prin ținutul Bistriței jucau feciorii în opinci. Aci cel mai amărit sârătocu nu se bagă în joc fără cisme de câte 6, 7, 8 și 10 fl. Mai trăese, decât pot!

O excepție dela acest păcat au făcut în estă an feciorii din Bistrița. Stând și eu, și uitându-mă la jocul lor, oă mă intrăbă un Sas: „Da șe-i, de atăta omeni totă aci se uită; dără credi, că mai sunt jocuri?“

— „Totă, jupâne“, i-am răspuns, „oă ecă opinca!“

„Crepe-mi sara opincută

„Și să moră în joc cu tine

„Mario, Măriuță!! — i-am șoptit încet Sasului.

Și întru adevăr, Bistriței era la înălțime. Opinci nouă, zurgălaue, cioreci de pânză și așe mierii la opinci. Aci Bistriței se juca foarte frumos „Călușerul“; acestă jocă a pus în mirare, odată, pe un oficer dela ostășimea din Bistrița, care a și dat jocușilor Bistriței 2 ferii de bere.

Nu mai una i-a stricat pe Bistriței, oă adevă nu au avut pălării românești, — ci au avut albe, săsești.

În alte privințe apoi ar pute lua exemplul feciorii din satele vecine dela feciorii din Bistrița și să lapede afurisitele de cisme în joc. Inchipuți-vă, o căldură mare, și un fecior cu cioreci groși de pânză, cisme și peptariu gros!

Un astfel de joc este adevărată dhiu; pe când un joc cu opinci și cioreci de pânză, este o desfătare. Preoții și învățătorii români se nu lipsescă la totă ocazia de a desăci pe feciorii dela acestă lucru fără căpătăiu. Pe lângă oă nu e național, este și neigienic. Căci nu moră din joc?!

Până acum populația română din Bistrița și-a păstrat totă mereu portul național, dăr, vai, astăzi a intrat și aici viermele, care rōde la rădăcina caracterului național al unui popor. Aci vedemă destule neveste, că au luat rochia. Ce deosebire între anii 1881 și 1892! Ba vedemă pe multe țrănce din Bistrița, purtându păpuși. Păpușul și mânușile sunt străine Românu. Nimic mai ridicul, decât să veți, de exemplu la un bălu, nișe domnișore române costumate, și apoi în mână cu mânuși! E ceva prea ridicul!

Ar fi pagubă și foarte dureros pentru poporul din Bistrița, decât și-ar coroi portul, — acelu popor, din ală căruia sînt a eșit poetul nostru național A. Mureșianu!

Un popor poate să aibă multe păcate și scaderi; dăr vai, când cei chiamați, în loc să le vindece și stîrpscă, într'uu dulce farniente, frecându-se pe fole, strigă: „Trăiescă patria și nația!“

Fiindă acesta un secol de nestatornică, se cuvine, ca să ne îngrijimă fiă-care de turma ce-o avem. În totă locul și la totă ocazia să dojenim, muștrămă, învățăm și deșteptăm pe

cheta acestor pachete, le espedeză pe aceste, ca să sosesc aici, ca și când ar fi trimise din Viena.

În comuna Macsa, în cercul de sus al Văzului, s'au îmbolnăvit două persoane, prezentându-si simptome de coleră; una dintre ele a murit.

Genoa, 9 Septembrie. Familia regescă a sosită eră după prânzu, fiind salutată de bucuriile tunurilor tuturor escadrelor și între strigătele de ură! ale matrosilor, precum și între aclamațiunile mulțimei colosale de omeni. Trăsura Majestaților Loră, a fost acoperite cu flori.

Ajută-ți și Dumnezeu îți va ajuta.

Și meseriile au dat artei, literaturii și științei mulți omeni însemnați. Marele compozitor italian, Domenico Cimarosa (1755—1801) a fost ucenic de brutar (pitar) și tatăl său a fost zidar. Pictorii englezi Romney, Opie și Gibson au fost lemnași. Inigo Jones (1572—1652) arhitectul, care a construit renumita colonadă dela biserica St. Pavel în Roma, precum și diferite alte clădiri mai însemnate în Londra, a fost în tinerețea sale calfa de mäsăr; așa și pictorul Munkacsy, născut în Ungaria la 1846, a învățat mai întâiu meseria de mäsăr.

Renumitul explorator al Africii David Livingstone (1813—1873) a fost un simplu lucrător într-o fabrică de țesut bumbac. Columb (1456—1506), care a descoperit America, a fost fiul unui postovar.

Poeții englezi Gifford și Bloomfield, din secolul al 18-lea, și scriitorul de comedii german Feldmann din veclul nostru, au învățat mai întâiu cismăria. Marele romancier engles, Charles Dickens (1812—1870), ca copil tineră a fost silit să intre ca ucenic într-o fabrică de vaxă pentru cisme; după câțva timp se făcu scriitor la un avocat din Londra și aici avu ocaziune a face studiile sale asupra vieții poporului, ce a descris-o așa de bine în operele sale.

Cel mai renumit și însemnat mäsătru, din familia de pictori, Caracci în Bologna, Annibale Caracci (1560—1609) a învățat

mai întâiu în lucrătorea tatălui său să cose și să calce și numai după aceea s'a dedicat artei sub conducerea unchiului său. Tabloul său „Geniul gloriei“, care se află acum în galeria din Dresda, l'a înălțat la rangul de prim pictor al timpului său. Escelentul matematic și filosof Ioan St. Lambert (1728—1777) era destinat mai întâiu să se facă croitor ca tatăl său. — Cunoscutul actor dela teatrul Curtii din Viena, Adolf Sonnenthal (născ. 1834) a fost înainte de a deveni actor, calfa de croitor.

Abia se află o meserie sau o industrie, din care se nu fi eșit artiști, poeți, scriitori sau învățați. Pictorul cel mare, Tischbein (1722—1789), era fiul unui brutar dela o mănăstire și a intrat ca ucenic la un lăcătuș până ce a aflat în contele Stadion un protector, care l'a trimis să învețe pictura. Pictorul bavarez Adam, faimos pentru tablourile sale, ce înfățișează bătălii, a fost mai întâiu confetar. — Teodor Wachtel (născ. 1824) și Henric Bötzel (născ. 1845) renumiți în Germania, ca cântăreți (tenoriști), au fost la început birjari în Hamburg. — Ioan Strauss (1804—1849) lăudat ca „regele valsurilor“, din cauza minunatelor sale compoziții de dansuri, a fost dat de părinții săi, cari erau săraci, la un legător de cărți (compact) ca ucenic, și aici la oia cu clei și-a luat avânt talentul său musical. Când a murit a fost director de muzică la curtea cesaro-regescă; cei trei fii ai săi, Iohann, Ioseph și Eduard, au moștenit talentul lui și au devenit toți muzici și compozitori renumiți. — Scriitorul engles Daniel Defoe (mort la 1732), care a scris cunoscuta carte „Viața și aventurile lui Robinson Crusoe de Jorck“, care i-a câștigat renume european, a fost fiu de măcelar și destinat a se face neguțător. — Poetul liric și dramatic francez Jean Rebour (1796—1864) a fost brutar în Nîmes. Dumas vizitându-l odată, l'a aflat îndărătul tarabei în blusa sa de brutar. Rebour duse cătră renumitul scriitor: „Dela 5 dimineața până la 4 seara sunt brutar. Dacă vrei pâine, rămâi aici! Dacă vrei versuri vin' o erăși de seră la mine“. Și când veni Dumas seara la el, îl duse prin o mulțime de saci

de grâu și de făină, în camera sa de poet: „aici, duse el, este sanctuarul meu; numai rugăciunea, însuflețirea și poezia au dreptul să intre aici. Odaia era simplă: două scaune, un scriitor și un crucifix formau tot mobilagiul și totă biblioteca consta din Bibliă și scrierile lui Corneille. Rebour a fost în poeziile sale școlarul lui Lamartin, der l'a întrecut pe acesta. — Scriitorul american Marc Twain (născ. la 1835) cel mai distins reprezentant al umorului american, a pățit multe până ce a început să scrie. A pierdut pe tatăl său, când era de 12 ani. El intră într-o tipografie și ca culegător călători printr-o parte mare a Statelor unite. Der nu i-a plăcut meseria și s'a făcut marinar pe un vapor de Mississippi, unde a stat până la al 24-lea an al etății. După aceea dorința de a vedea ceva nou îl duse la minele de argint în munții stâncoși, der aici îl urmărea nenorocul, așa că își căută un câștig lateral scriind rapoarturi la țiare. Astfel își începă el activitatea de scriitor și ajunse a fi adă cel mai iubit scriitor la Americani. Renumitul fizic și chemic Mih. Faraday (1791—1867) a învățat legătoria de cărți, după cum voia tatăl său, care era faur, și a fost compactor până la anul al 22-lea al vieții. — Justus br. de Liebig (mort 1873) al cărui moșu a fost țeran, er tatăl său un mic băcan, era să se facă farmacist (apotecar). Der s'a întors după vre-o 9 luni la tatăl său și l'a rugat să-l lase să învețe. Tatăl său a înțeles, că trebuie să sprijinească nisuița fiului său și așa acesta a fost numit cu 21 de ani profesor la universitatea din Giessen și a devenit aici centrul unei activități celebre chemico-scientifice, reformatorul chimiei organice, de care își luă palaria și vestitul Faraday dîcându: „trebuie să învățăm cu toții dela Liebig“.

(Va urma.)

ECONOMIA.

Despre sădirea pomilor.

Mulți se vor mira, cum de tocmai pe vremea asta scriu despre sădirea pomilor; der eu aflu, că atunci, când trebuie să se facă

sădirea, e prea târziu a se scrie, tipări și ceti, ci trebuie înainte, pentru-ca cel ce voese a sădi pomi, să fiă înainte orientat, că delă sădirea bună ori rea depinde în mare parte și viața sau cel puțin prosperarea pomului, prin urmare cred, că merită a lua în considerare această descriere, carea o practică de 20 ani, și i-am vădit deja rezultatul bun.

Sădirea pomilor, cei mai mulți o lasă pe primăveră, poțe din cauză că ei cred, că numai primăvera e timpul sădării pomilor. Praxa arată însă, că merii, perii, prunii, cireșii, gutuii, agrișii și strugurii, bine și mai sigur se prind și vor fi mai sănătoși, decât se sădesc în toamnă. Primăvera — și nici într'un casu de toamnă — sunt a se sădi: perșii, mandulii, nucii, dușii (frăgarii) și acășii (penarii), der și acestea se scotă din pământ primăvera de timpuriu, până nu a început circulațiunea sucului. Merii și perii etc. încă se pot sădi primăvera, der e mai bine de toamnă; — er decât s'a întârziat dela sădirea de toamnă, cel puțin să fie scoși din toamnă și culcați la pământ, unde se acoperă rădăcinile bine cu pământ până în primăvera, — sau se scotă primăvera forte timpuriu din șola de pomi.

Unde voim a sădi pomi, trebuie înainte săpate gropile, ca câtva timp să fiă pământul străbătut de rațele soarelui și de aer. Când sădim pomii, totdeauna trebuie de nou retezate atunci rădăcinile, ca să fiă tăietura nouă, și așa ca tăietura să fiă cu fața în jos cătră fundul gropii. Pomul îl așezăm astfel, ca cu gramazul, carele a fost la suprafața pământului, să stea mai sus, de cum a fost înainte, baremi cu 5 cm., er la locu umed și mai sus. Puind pământ mărunt pe rădăcină, un om ține de pom și tot îl scutură, ca să intre pământul printre rădăcină. Prin această lucrare, îndesându-se pământul, pomul se întărește la locul său, așa, că decât nu e mare, nu are lipsă de par; din contră, decât pomul e cu coronă mare, atunci punem doi pari, de două laturi, cam de 40—50 cm. dela pom, și legăm pomul de amândoi, ca să nu se frece nici de unul.

După sădire, pământul pe lângă pomi trebuie bine udă; primăvera în totu casul, și decât e

popor, când vedem, că se apropiă de densul colera și epidemia de desnaționalizare și de părăsire a vechilor sale obiceiuri și a bătrânului său traiu. Vai și amar de un popor, când cei ce sunt chiamați, vedă lupul venind și nu-l alungă!...

Mai avem de însemnat la aceste jocuri încă ceva, ce nu ne poțe servi spre bucuria.

Am vădit la aceste jocuri, precum vedem și la cele de pe sate, jucându printre fetele feciore și numai nise copile de 10—12 ani. Adevărată plagă! Iacă nu se duce bine tina de pe urechi la unele copile, și și încep a se băga în horă și în joc! Și apoi, ce se alege din astfel de ființe?... Rămân împilite, mici și debile! Ori ce fruct, decât-l iai până nu-i vine vremea, numai îl strici. Tocmai așa se strică și fetele noastre, cari de tinere se dedau ou jocul, ou feciorii, ou dragostea, ou cetera etc. Amar de noi! — Și încă ce e mai rău, chiar părinții dau nasul la copiii lor ca să joci; ba sunt mame, cari plătesc feciorilor beaură și tutun, numai să-i joci fata, respective copila de 10 ori 12 ani.

Foile noastre bisericesti arăvave multe de scris și de combătut în poporul țeran și, ou foi publice, arăvave propune și anumite mijloce, prin cari cred că s'ar pute vindeca rēul. După a mea părere în fiă-care parohia — der în fiă-care, aici încă să se procedă în unire — ar trebui să se hotărăscă prin senatele școlastice, sub grea pedesă, timpul și vârsta, când fata sau feciorul să păsescă în joc. Dacă veți face în 2, 3 sau chiar și în 10 compe, succesul e forte problematic; der decât veți face pentru esemplu într-o întreagă diecesă episcopescă, succesul va fi mare. Ori la ce plan măreț, ori la ce lucru, trebuie unire și ajutor imprimat. Fără acestea, — cetatea pasărilor lui Aristofane! Sunt la noi preoți zeloși, cari arăvave să facă câte o ispravă bună, der dau de pedesă, și acele lucru mōre în inoeputul său; se îngropă când se nasce! Știți de ce? Pentru că nu se face trēba cutare în unire! Ceea ce face preotul A din B, acelu nu face preotul B din C; și ceea ce nu vră să facă preotul B din C și tina ce absurdă aceea se încercă să facă preotul A din B și tina de înțelept... Er poporul dize: „De ce

numai la noi se opresc acestea și acestea, er în satul acesta și acesta nu se opresc!“

Der le lasăm aceste în seama celorlă mari la cap! Destul, că nu numai în „Duminea Bulciului“ am vădit copile tinere jucându, ci poți să veți aceste în tōte Duminecile și sērbătorile, mai în tōte satele din jurul Bistriții. Cugtându ne serios la urmări, acest lucru ne face să ne îngrozim. Da, fiind-oă vrem să avem un popor robust și sănătos, er un asemenea popor trebuie să aibă mai întâiu de tōte mame robuste, sdravene și sănătoșe! Der cum vom avē pentru Dumnezeu, când mamele se cresc de tinere greșit?!

* * *

La Duminea Bulciului alergă multă lume; preoți, învățați și alți cărturari de pe sate, mai ales cari au fete. Aci apoi se întelnesc mulți și multe. Aci vorbesc învățatorii între sine, aci preoții și căți mai căți. Er când s'au săturat de vorbă golă, mai intră în careva dughenă, unde astēpărându-și setea cu „mōre nemțescă“, se dau la multe povești și vorbe, cari de cari mai „spirituose“ ca și berea, sau mōrea lor nemțescă.

Totdeauna după „Duminea Bulciului“, urmēză la câteva zile „Duminea Bulciului“ sau ziua țergului. În estă ană a fost Miercuri în 31 August.

În această zi apoi se veți lume multă, se veți Săsōice gătite, de țise face pērul măciucă! Luxul s'a incubat forte mult la Sași, mai multă doră ca la Români. Acest lux îi va trāni și pe Sașii acūșă, pe lângă tōtă averea loră rēmasă dela moși și strămoși.

În ziua Bulciului sau ziua țergului, încă sunt jocuri, der ele se fac în „Peșoră“. Sașii și Ţigani mai multă joci în crășme. Să veți apoi aci Săsōice petelate și Sași gatați, oua tragți la „ștaieruri“ nemțesci! Der să veți și Ţigani unguresci, ou pinten de un cot, cari nu joci decât numai unguresc, arare-ori țigănesc. Adevăratul joc țigănesc îl joci mai multă corturari sau lăiesii și lingurarii.

În ziua țergului la Bistriță a fost forte mult public, deși căldura era destul de mare. Der ce să fac: e o luptă pentru esistență a lui Lamerek și Darwin!

S.

MULTE ȘI DE TOATE.

Unu papagalul cu minte.

In diarul francoesu 'La Nature' is torisese d. Nicaise, membru ala societatii antropologice, nisce lucruri forte interesante despre unu papagalul, Ioko. — Papagalul — dice densulu — e de 48 de ani si forte bine conservatu. Inainte d a fi altu meu, elu se afla intr' o casa, unde locuiau mai multu chiriashi.

Seie mai cu sema se imiteze porculu. Acum 20 de ani a vedutu cum se taiu unu porcu in ourte si a ascultat gniatulu si grohaitulu acestuia. Cand isi aduce aminte face intocmai ca porculu cand l'au prinsu omenii, cand i-au bagatu ouitul in gatu si cand porculu isi dadea sufletulu. Tote tonurile aceste le da perfectu.

Papagalul observa tote miscarile omeniloru din casa si asculta tote sgomotele. Cand converseza omenii in apropierea lui, elu asculta cu bagare de sema si din cand in cand scoate tonurile 'Ah' si 'Oh'. Aceste tonuri de aprobare, seu de mirare le scoate toamai cand in adaveru in conversatiune e ceva de miratu seu de aprobatu.

Cand gumesce cineva elu inca cascogura, ca si cand ar ride. Cand are lipsa de ceva striga pe stapana-sa pe numele ei Mari, si deca ea nu vine indata elu isi ridica tonulu ca unu copilu nerabdatoru. Intru' o ernu colivia lui era afara. Trece pe sub ea o servitore cu o tinichea cu lemne aprinse. Fumul u pliu colivia papagalului. Acesta incepu se strige: 'Mari, Mari!'

Femeia alerga acolo si-lu scapa, duoendu-lu cu colivia cu totu in casa. Cand i-se da mancare la ameu elu, n'o mananca tota, ci pune de o parte si pentrusera. Cand cantu cineva o polca, seu unu marsu, papagalul sare de colo pana colo, ca si cand ar juca si canta si elu totu polca si marsulu acela.

Catu mananca unu ministru.

Unu actoru, care era si mancatoru mare, facu in zilele trecute o excursiune in Tatra, cu oare ocaziune visita si cataractulu Tarpatak. Dupu cateva ore se intorse, impreuna cu o societate in hotelulu din acestu localitate, ca se manance. Aici li-se spuse, ca de mancare nu se afla de locu paseri. Unulu dintre membrii societatii nu voi se creda, ci se duse la bucataria, unde spre marea sa mirare gasi o gasca fripta. Bucalaru lu ii spuse, ca gasca e comandatu de unu donau, care va sosi indata.

Pentru ce avem dinsti uriti? Invetatul sir James Christow Brow'n spune, ca in mare parte cauza, ca avem dinsti uriti, este a se atribui imprejurarei, ca mancamu pane alba. Fiindca acestu pane e curata de terte, ea este seraca de flor, er florulu se dice, ca contine in modu esentialu la conservarea dinstiloru. De-aici numitul invetat sfatuesce, ca se ne silim a ne hrani cu pane de casa si pane negra, in locul panei albe de luxu, precum suntu si francelele.

oare face cura de Marienbad? Raspunsulu plinu de respectu fu acesta: 'Eselenta Sa domnulu ministru ungurescu de justitia, Desideriu Szilagyi'.

Calendarul septemanei. Maselaru are 31 zile. Augustu. 1892. Dilele septem.

Bursa de marfuri din Budapesta dela 31 Aug. n 1892.

Table with columns: Semeinte, Calitatea per Hect., Pretulu per 100 chilogr. Includes items like Gran Banatenescu, Gran dela Tisa, etc.

Table with columns: Productediv., Soinulu, Cursulu. Includes items like Sem. de trif., Oleu de rap., Uns. de porc, etc.

Tergulu de rimatori din Steinbruch. La 4 Sept. n. starea rimatoriloru a fostu de 137,671 capete, la 5 Sept. au intratu 2266 capete si au esitu 4042 ramandendu la 6 Sept. unu numeru de 136,895 capete.

Cursulu losuriloru private din 6 Sept. n. Table with columns: camp., vinde. Includes items like Basilica, Credita, Clary 40 fl. m. c., etc.

Bursa din Bucuresti din 6 Sept. n. Table with columns: Valori, CUMPE. Includes items like Renta romana perpetua 1875, Renta romana amortisabila, etc.

POVEŢE.

Lasați fumatulul! D-lu Dr. Sollier constatatu, ca intrebuintarea tutunului pricinuesce anemiã (lipsa de sange) si impreuna cu ea si slabirea memoriei.

Tratamentele colerei. Comisiunea pentru colera din Parisu recomandã: 1) Pentru a incalzi bolnavulu: beuturi iritatore, ceaiu, cafea, cognac, rumu; invelirea cu velinte si plapomi calde; aplicarea de caramiidi incaldate.

Pentru ce avem dinsti uriti? Invetatul sir James Christow Brow'n spune, ca in mare parte cauza, ca avem dinsti uriti, este a se atribui imprejurarei, ca mancamu pane alba.

Cursulu pietei Brasov. din 8 Septembrie st. n. 1892. Table with columns: Vend., etc. Includes items like Banca romana, Banca nat. ult. div. 84.45, etc.

Cursulu la bursa din Viena din 7 Septembrie a. c. 1892. Table with columns: Renta de aur, Benta de hartie, etc. Includes items like Renta de aur 4%, Benta de hartie 5%, etc.

Advertisement for school and apartment. Text: 'Se primescu doi scolari in costu si quartiru intr' o familia buna, unde potu inveta conversatia germana. Detalii la Administratia 'Gazetei''

Braut-Seidenstoffe schwarz, weiss, farbig von 45 kr. bis fl. 15.

u. Dispos.) verfertigt roben- und stückweise porto- und zollfrei die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (K. und K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.

APA MINERALĂ

ERDŐVIDÉK-BAROSS

aprobată prin înaltul decret ministerial Nr. 88/783 din 6/12 1891.

Sursa Erdővidék—Baross, este de numărată între cele mai curate ape minerale alcaline, feruginoase și acido carbonice. Grație acestei compoziții chimice și a gustului său plăcut, această apă, amestecată cu vin este o băutură plăcută și răcoritoare la masă și în timpul de epidemie o eselență băutura igienică menită a înlocui apa de băut.

Apa minerală Erdővidék—Baross este recunoscută ca una ce mărește pofta de mâncare, activează digestiunea, este de o eficacitate incomparabilă în afecțiunile stomacului și rinichilor și influențează în mod satisfăcător asupra regulei funcționării a organelor urinare.

Personele anemice și în stare de slăbiciune găsesc în această apă un fortifiant excelent din cauza ferului ce conține.

În afecțiunile căilor respiratoare, reumatism muscular și în diferite stări de slăbiciune a nervilor, întrebuințarea ei este însoțită de rezultate eclatante.

Amestecată cu suc de lămâie sau sirop de smeură, ea este recomandabilă, ca eselență limonadă gustosă răcoritoare și igienică.

Apa Baross „ERDŐVIDÉK“ în Transilvania este de găsit la băcănia lui

CAROLŪ IRK, str. Porții Nr. 65

precum și la d. d.: **Duschoiu Iohann & Sohn, Karl Töpfer, Josef Scheser, Anton Zeriff. M. Zeriff, Anton Bede, Iohann Nagelschmidt.**

Prețul unei sticle **1 litru, 6 cr.**

910,—8

Dintre toate hărțile pentru țigarete este recunoscută de cea mai bună hărțile de țigarete veritabilă franceză

„Le Gloria“

fabricațiunea d-lorū **JOSIFŪ BARDOU & FILS** în **PERPIGNAN—PARIS.**

60 medalii de aur, 16 diplome de onore mari, 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărțile, care în fineț și bunătate întrece toate celelalte hărțile de cigarete ce există.

„Le Gloria“ este numai atunci veritabilă, decât fiă-care cărticică poartă firma **JOSIFŪ BARDOU & FILS.**

„Le Gloria“ se efectuează cu marginile netede sau crestate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adecă într-o calitate neîntrecută de fină.

„Le Gloria“ este de căpătat în **Brașov** la toate marchetăniile și băcăniile en-gros, precum și la fiă-care debitantū mai bunū de tutunū.

855,—16

Avisū d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa amurită și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Nr. 10180/1892.

913,1—1.

ESCRIERE DE CONCURSŪ.

Pentru ocuparea postului de pădurar de clasa primă în revierul orașenescu din Zărnești se esorie prin această concurs. Reflectanții au de ași așterne până în 25 Septemvre a. c. subscrierului magistratū petițiunile provădate cu testimoniile de botezū, cu testimoniul de moralitate, estradatū de către autoritatea comunală în alū cărui rayon a locuitū în ultimulū timpū, și cu testimoniul, asupra esamenului de pădurarū depusū în Ungaria.

Brașovū, 5 Septemvre 1892.

Magistratūlū orașenescū.

Nr. 7576—1892

712,2 1.

PUBLICAȚIUNE.

Spre scopul vândării parțelilor de clăditū Nr. 2, 7, 10, 13, 17, 18 și 19 din Non apartinătoare comunei orașenescū, se va ține în 22 Septemvre a. c. înainte

de prândū la 10 ore la oficiulūlū orașenescū economicū, o licitațiune verbală și după aceea o pertractare de oferte.

Reflectanții se invită decū, de a se presenta seu la licitațiunea amintită seu, decât nu, de ași așterne până la amintita și la 10 ore înainte de prândū ofertele scripturistice și sigilate d-lui primarū Franciscū de Brennerberg. Ofertele așternute se vorū deschide după licitațiunea verbală ținută.

Ofertelorū, provădate cu unū timbru de 50 cr., are de a se alătura unū vadiu de minimum 20 fl.

Vadiulū acesta se perde, îndată ce cumpărătorulū negligă terminulū solvirei prețului de cumpărare și parțela se vinde din nou pe speșele sale.

Condițiunile de oferte și acele contractuale se potū, până la începutulū pertractării de licitațiune, esamina în decursulū ôrelorū de oficiu la oficiulū orașenescū economicū.

Brașovū, 7 Septemvre 1892.

Magistratūlū orașenescū.

SCHLICK Turnătoria de ferū și fabrica de mașini **SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA**

FABRICA ȘI BIROULŪ CENTRALŪ: VI., Kűlső váczi-út

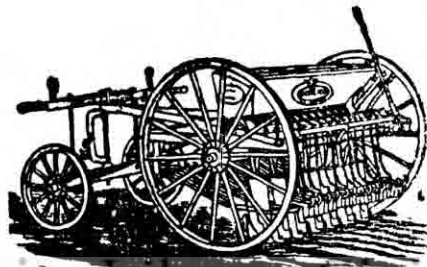
BIROULŪ IN ORAȘŪ ȘI DEPOSITULŪ: VI., Podmaniczky-uteza 14.

Filiala depositului: VIII., Kerepesi-út 77 sz.

Garnituri de treieratū cu aburū și cu vêtejū (Göpel), mai departe

Pluguri cu 2 și 3 feare patent. SCHLICK

distinse cu mai multe premii din cele mai mari

Pluguri Rayol patent,

Pluguri cu unū ferū sistemulū Rayol, originale **Schlick** și sistemū **Vidats**.

Unelte pentru lucrarea pământului, grape și spărgători de bulgări.

Mașini de semănatū în rânduri „HALADAS“, patentate **Schlick**.

și toate mașinile agricole.

Mori pentru curățitulū cerealelorū, mașini pentru prepararea nutrelū, mori pentru uruitū.

Mașini originale americane pentru legatū snopii și mașini pentru esitulū bucatelorū, mașini de cositū érba, drumuri de ferū transportabile pentru câmpū etc.

Prețurile cele mai effine. — Condițiuni favorabile pentru plată. 8 0.18—15. **Prețuri-curente la cerere gratis și franco.**

ABONAMENTE

la **„GAZETA TRANSILVANIEI“**

Prețulū abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni . . . . . 3 fl. —
Pe șese luni . . . . . 6 „ —
Pe unū anū . . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni . . . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . . . 20 fr.
Pe unū anū . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anū . . . . . 2 fl. —
Pe șese luni . . . . . 1 fl. —
Pe trei luni . . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anū . . . . . 8 franci.
Pe șese luni . . . . . 4 franci.
Pe trei luni . . . . . 2 franci.

Abonamentele se facū mafi ușorū și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vorū abona din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritū și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“